

Te veel PFAS in eieren hobbykippen Zuid-Holland Zuid

Alle in regio Zuid-Holland Zuid onderzochte eieren van hobbykippen bevatten PFAS-concentraties die 6 tot 1.000 hoger zijn dan in commercieel geproduceerde eieren. Dat blijkt uit de risicobeoordeling die het RIVM deed voor 31 locaties van hobbykippen in deze regio. Het RIVM handhaaft daarom het advies dat zij en de GGD Zuid-Holland Zuid eerder hebben gegeven om geen eieren van hobbykippen te eten. Eieren uit supermarkten en winkels bevatten veel minder PFAS en kunnen wel veilig gegeten worden. De herkomst van deze hoge PFAS-concentraties is nog niet bekend.

Ze bevatten 6 tot 1.000 keer meer PFAS dan een gemiddeld commercieel ei. Particuliere eieren komen van kippen die als hobby worden gehouden. Bijvoorbeeld in achtertuinen, moestuinen en zorg- en kinderboerderijen.

Landelijk probleem

“Wij zijn als gemeenten natuurlijk geschrokken van de bevindingen van het onderzoek. In december bleek uit regionaal onderzoek dat de eieren te veel PFAS bevatte. In december hebben we het advies om geen eieren van hobbykippen te eten gedeeld. Het onderzoek van het RIVM geeft aan dat dit advies blijft staan. Dit is niet alleen een probleem van onze regio, maar een landelijk probleem. De effecten van de vervuiling van PFAS, niet alleen in onze regio maar ook uitgestoten op andere plekken, blijkt steeds verder te reiken. Wij vinden het dan ook nog steeds belangrijk dat er een verbod op Europees niveau komt op de uitstoot van PFAS en blijven daarvoor strijden, ook lokaal.”

PFAS-inname via alleen eieren van hobbykippen

Het RIVM heeft voor 31 locaties berekend hoeveel eieren van hobbykippen mensen per week kunnen eten, zonder over de gezondheidkundige grenswaarde van PFAS heen te gaan. Deze grenswaarde geeft aan hoeveel PFAS mensen binnen mogen krijgen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de gezondheid.

Voor 22 locaties geldt dat mensen door het eten van één ei per week al meer PFAS binnenkrijgen dan de gezondheidkundige grenswaarde. De eieren van de overige acht locaties konden maximaal één (op drie locaties), twee (op twee locaties), drie (op twee locaties) of vier keer per week (op één locatie) worden gegeten zonder dat de gezondheidkundige grenswaarde werd overschreden. Op één locatie werd de grenswaarde overschreden bij 15 eieren per week.

In het RIVM-onderzoek is de inname van PFAS berekend via het eten van alleen eieren van hobbykippen. We krijgen echter ook PFAS binnen via andere voedingsmiddelen en drinkwater, de zogenaamde achtergrondblootstelling. Deze inname moet ook worden meegenomen om het risico voor de gezondheid van het eten van de eieren van hobbykippen te beoordelen. In 2023 heeft het RIVM de inname van PFAS via voedsel en drinkwater berekend voor de Nederlandse bevolking. Hieruit blijkt dat [Nederlanders teveel PFAS binnenkrijgen](#). Daarom is elke extra inname, bijvoorbeeld via eieren van hobbykippen, onwenselijk. Het RIVM en GGD Zuid-Holland Zuid handhaven daarom het [eerdere advies om geen eieren van hobbykippen te eten](#) in Zuid-Holland Zuid.

Wat betekent dit voor de gezondheid?

Het eten van eieren van hobbykippen met hoge gehalten PFAS zorgt niet direct voor ongunstige gezondheidseffecten. In de risicobeoordeling vergelijkt het RIVM de berekende inname van PFAS met de gezondheidkundige grenswaarde. Boven de gezondheidkundige grenswaarde kan de kans op ziekte toenemen. Hoe meer PFAS mensen binnenkrijgen en hoe langer dit duurt, hoe groter de kans dat het invloed heeft op de gezondheid. Daarom is het wenselijk om onder deze grenswaarde te blijven. Het eten van eieren van hobbykippen levert een grote bijdrage aan de PFAS inname.

Welke PFAS-soorten in eieren aangetroffen?

In de eieren zit vooral veel van de PFAS-soort PFOS. Deze stof is voor zover bekend niet uitgestoten door het bedrijf Chemours (voorheen DuPont) in Dordrecht. Naast PFOS bevatten de eieren ook een aantal andere PFAS-soorten in onverwacht hoge concentraties. Ook PFOA in het verleden uitgestoten door Chemours worden in de eieren aangetroffen, maar wel meestal in lagere gehalten. GenX wordt niet of nauwelijks aangetroffen in de onderzochte eieren.

Onderzoek naar de oorzaak

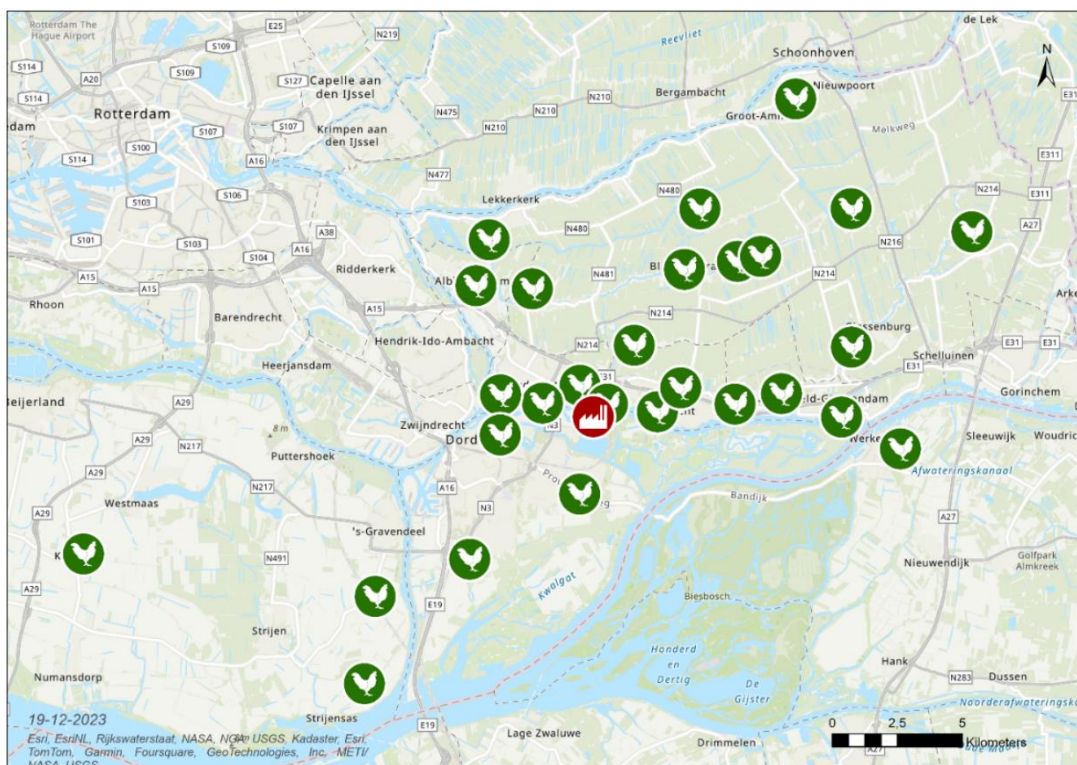
De gemeenten Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht hebben afgelopen najaar opdracht gegeven voor dit onderzoek. Toen in december bleek dat er te veel PFAS in de eieren van hobbykippen zat, hebben zij ook opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de oorzaak: via welke route komt de PFAS in de eieren terecht. Dit onderzoek - onder leiding van adviesbureau Arcadis - loopt nog. Onderzoekers hebben de bodem, het water, het voer, vitamines, anti-wormenmiddel, het nestmateriaal en het verpakkingsmateriaal van het voer onderzocht. Daarin is niets gevonden dat het verhoogde PFAS-gehalte in de eieren kan verklaren. Er wordt als laatste nog gekeken naar de PFAS-gehalten in wormen. Het resultaat wordt de komende weken verwacht. Het RIVM zet het onderzoek naar PFAS in eieren van hobbykippen en de oorzaak daarna voort op landelijk niveau.

RIVM breidt onderzoek uit over Nederland

De oorzaak van de hoge PFAS-gehalten in de eieren van hobbykippen is onbekend. Op basis van meerdere nationale en internationale onderzoeken is het aannemelijk dat het probleem zich niet beperkt tot Zuid-Holland Zuid. Het RIVM laat weten ook op andere plaatsen in Nederland onderzoek te gaan doen naar PFAS in eieren van hobbykippen én naar de oorzaak van PFAS daarin.

Aanleiding van het onderzoek

Het doel van het onderzoek naar het gehalte PFAS in eieren was om te achterhalen of het veilig is voor bewoners in de regio om eieren te eten van hobbykippen. Dit in verband met de bekende PFAS-vervuiling in de omgeving van Chemours. De afgelopen jaren zijn er meerdere onderzoeken uitgevoerd naar PFAS in de bodem, moestuinen en in het water. Najaar 2023 is het vervolgonderzoek gestart naar de aanwezigheid van PFAS in eieren van hobbykippen. Hobbykippen zijn kippen die door een particulier als hobby wordt gehouden. Bijvoorbeeld in achtertuinen, moestuinen en zorg- en kinderboerderijen.

Figuur 1. Ligging van de locaties (groene symbolen) waar eieren zijn verzameld in de acht gemeenten. Het rode symbool is de positie van het chemiebedrijf Chemours in Dordrecht. N.B.: Er staan minder dan 30 bolletjes op de kaart omdat enkele locaties dicht bij elkaar liggen.

Eieren uit supermarkt wel veilig

Eieren afkomstig van professionele pluimveehouders (zoals bijvoorbeeld verkocht in de supermarkt) kunnen wel veilig worden gegeten. Dit geldt voor alle eiersoorten in de supermarkt, ook de scharreleieren. Deze bevatten aanzienlijk lagere gehalten aan PFAS. Deze eieren worden regelmatig getest door de eigen branche en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Het RIVM heeft ook [voedselproducten onderzocht op PFAS](#). Hieruit kwam ook dat deze eieren veilig gegeten kunnen worden.

=====

Relevante links/ meer informatie:

- <https://www.ggdzhh.nl/gezondheid-en-milieu/pfas-en-gezondheidsadviezen/veelgestelde-vragen/eieren-en-vis>
- <https://www.rivm.nl/pfas/te-veel-blootstelling-aan-pfas-in-nederland>
- <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/contaminanten-in-levensmiddelen/pfas-in-levensmiddelen>

===== **NIET VOOR PUBLICATIE** =====

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

- **RIVM:** Jan Brouwer de Koning, jan.brouwer.de.koning@rivm.nl, 06 1503 5385 (woordvoerder)
- **GGD ZHZ:** Communicatie, communicatie@dgzhh.nl, 078 770 8500
- **Gemeenten** Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Molenlanden (gezamenlijk opdrachtgever van het regionaal eierenonderzoek): Elianne Mastwijk (woordvoerder) ea.mastwijk@drechtsteden.nl, tel: 06 42 13 08 60